

Zapravo je to samo komad platna. U različitim velicinama, nekada kvadratnog oblika, nekada kao sal, saren ili jednobojan. Cesto ga nalazimo kao ukras oko vrata ili lezerno prebacenog preko ramena. Ako ga stavis na glavu, svijet se promijeni na neočekivan način.

Tako je barem bilo meni kada sam nekoliko sedmica nakon mog prelaska na islam odlucila jedan takav komad platna (u ovom slucaju sivi primjerak sa decentnim cvijetnim uzorkom) staviti na glavu shodno islamskim propisima oblačenja. Tako opremljena usudila sam se uciniti korak u javnost i očekivala sam manje-vise opusteno ono sto se trebalo desiti.

Ono sto je doslo je bila gomila iskustava, kako negativnih tako i pozitivnih, smijesnih i zalosnih, te interesantan uvid u moc stereotipa nad covjekom, pri cemu ne izostavljam sebe.

Kao prvo vazilo je navici se na odredjene standardne situacije. Kao lahka i jednostavna vježba posluze obracanja na turskom i zar-ti-nije-strasno-vruce?-pitanje. Teze su situacije u javnim prevoznim sredstvima, jer se uvijek nanovo neko nadje ponukan da bezobzirno bulji u tebe.

Iznenadjena sam bila spoznajom da su neki moji savremenici na osnovu mog spoljasnjeg izgleda bili sjajno informisani o meni i mojoj situaciji, bez da su me uopste poznavali. To „znanje“ se pokazivalo najbolje u izjavama, kasiranim kao pitanja: radne koleginice: „A religiju si promjenila samo zbog udaje, zar ne?!“ ili: „Sigurno ne smijes navecer duze ostati van?“. Starija zena na autobuskoj stanici: „Imate tako lijepo lice, ali izgleda da morate da nosite tu mahramu?“. Kada joj uzvratim da je nosim po vlastitoj zelji, klima glavom puna razumijevanja: „Da, da, druge zemlje, drugi obicaji.“ Na objasnjenje da sam zapravo Njemica i da sam presla na islam, me gleda zaprepasteno, i tada se vec njen muz osjeca pozvanim da intervenise: Pa, on je vidio na televiziji dvije zene Njemice koje su sa svojim muzevima zivjele u Turskoj, ali su se nakon nekoliko godina vratile u Njemacku psihicki unistene. Aha, razmislim, to je nesto kao njemacka verzija od „Not Without My Daughter“. Prije nego sto mogu ista odgovoriti, dolazi njihov autobus i oni mi na rastanku ze le „Svako dobro“ – popraceno onim odredjenim pogledom koji izrazava ubjedjenje da ce mi to svakako trebati.

Bila sam iznenadjena kada sam morala ustanoviti kako brzo neki ljudi naspram mahrame zaborave svoje dobre manire. Na primjer ona zena u redu ispred kase u samoposluzi. Posto sam uzela samo jednu cokoladu, stajala sam bez kolica direktno iza nje. Spomenuta (cca. 50 godina, elegantna garderoba, moderna frizura) se okreće i ostentativno bulji u moje lice. Ja nisam jos na takvo sto navikla, pa odlucujem da je iz mjere predostroznosti ignorisem (sto nije nimalo lahko, jer stoji samo pola metra ispred mene). Posto to ne pokazuje nikakvo dejstvo, pogledam je ipak, pri cemu nabacujem posebno iznerviran izraz na lice. Ni to ne donosi promjene, te ponavljam istu proceduru nakon primjernog vremena, ali ovaj put sa intenzivnijim izrazom lica, no opet nema reakcije: zena i dalje ne skida pogled sa mene. Konacno je pitam –jer mi one nevjerovatno originalne primjedbe padnu na pamet tek mnogo kasnije- zasto me tako

gleda. Glupo pitanje –ona postavlja protupitanje: „Zar ne smatrate da ste vrijedni gledanja?“ Tada prvo ostajem bez riječi i pitam se sta se uopste na to može odgovoriti. Na moju izjavu da to njeno ponasanje ne nalazim bas uctivim, zena pocinje da se glasno buni govoreci da sam bezobrazna.

Na putu kuci, jeduci spomenutu cokoladu, dolazim do zakljucka da je ona vjerovatno mislila da jedna zena koja se ovako oblaci kao ja i time skrece paznju na sebe, svojoj okolini daje pravo da je gleda. Ne ponasa se ona pogresno, vec ja, time sto sebi dajem ovakav izgled, pa se jos i zalim kada drugi bulje u mene. Hm, logika tog razmisljanja je primamljiva. Ja sam iz svega izvukla sljedecu pouku: ne treba nikada popustiti pred naletom gladi za cokoladom! Posljedice se ne mogu sagledati!

Zar vam je to Allah dopustio?

Veliku zbunjenost prouzrokuje cinjenica da se povremeno rado sluzim biciklom kao prevoznim sredstvom. Mahrama i biciklo –to su dvije stvari cija kombinacija ocigledno prevazilazi opstu ljudsku moc predstave. Tako mi se može desiti da me moj muz pozdravi rijecima: „Vidio sam sa prozora zenu koja je gledala u nas ulaz kao da je vidjela nesto cudno. Tada sam znao da si ti dosla.“

Tako se i jedna prolaznica (cca. 50 godina, elegantna garderoba, moderna frizura) osjecala primoranom da mi se privuce s ledja, dok sam sasvim bezazleno vezala svoje biciklo pred postom, i da upita zar mi je to Allah dopustio. Nakon sto sam savladala iznenadjenje, uzvracam da je rasireno prilicno veliko neznanje o tome sta je Allah zenama dozvolio, a sta ne, i da zena u islamu može voziti biciklo, u odgovarajucoj odjeci. Ona veli da je moje koristenje bicikla „napredno“, na sto je ja poducavam da je i Poslanik nekada trcao sa svojom zenom (a tada ipak jos nisu postojala bicikla). Ko zna, možda sam barem u ovom slucaju mogla malo narusiti jedan stereotip.

Povremeno, kada uspijem ignorisati to neprestano posmatranje, me uhvati nesavladiv pobunjenicki duh, pa tada koristim biciklo za male atake na odredjene predstave (muslimanke ne smiju voziti biciklo, muslimanke se uopste ne mogu slobodno kretati, muslimanke se ionako ne smiju pojavljivati u javnosti, i sta ne sve...). Vidim li tada negdje grupu ljudi, uzmem veliki zalet, projurim pored njih u sto vecoj brzini dok se moja mahrama vijori, pa se radujem zbog pogleda punih nevjerice koje naravno ja uopste više ne mogu da vidim.

O „intervjuima“ i drugim neprijatnostima

Mnogo toga se može uzeti sa humorom, ali nekada to neće baš da uspije. Kao na primjer onaj dan kada je žena prolazeci pored mene na biciklu, pljunula. Prije nego što sam mogla reagovati, ona je otisla. Nije me pogodila, ali je psihicki pogodak djelovao još neko vrijeme –ali ne dugo, jer takve ljude ne mogu da uzmem za ozbiljno.

Nimalo smijesan nije bio jedan „intervju“ na koji sam bila pozvana nakon što sam aplicirala za mjesto učiteljice njemackog. Sumnje o sretnom ishodu mog poduhvata su me spopale odmah kada sam usla u otmjenu zgradu jezičke škole i kada sam zamjetila slike moderne umjetnosti na zidovima. A kada sam usla u biro direktorice, postalo mi je jasno: nema ništa od ovoga. Ta dama (cca. 50 godina, elegantna garderoba, moderna frizura) me gleda kao da je vidjela duha. Jer ona zbog svoje izgubljenosti nije u stanju da me pozdravi i ponudi mi da sjednem, preuzimam ja inicijativu u svoju ruku, pozdravljam je i sjedam pružajući joj mapu sa dokumentima. Nastupajući razgovor je pomalo groteskan, jer obje strane znaju da se ovaj radni odnos neće zasnovati. Konacno postaje konkretna: ja zapravo ostavljam sasvim kompetentan utisak, ali misli da će musterije imati problema sa mahramom, a osim toga –i ona lično je protiv mahrame. U svakom slučaju, ovo zvuči bolje nego u ovakvim slučajevima uobičajeno: „Javit ćemo Vam se kasnije...“. Kasnije se sjetim da sam joj trebala reći zašto sam aplicirala baš u toj jezičkoj školi: jedan njihov reklamni plakat je prikazivao afričku ženu sa islamskom mahramom i nosio je natpis: „Halima uči njemacki“. Kao musterije su muslimani izgleda sasvim prikladni, drugacije stoje stvari sa saradnicima...

A može i drugacije...

No, stičem i iskustva sa kojima nisam računala, i često moram preispitati sopstvene predrasude o Njemcima. Na primjer, bila sam ubijedjena da će u malom gradu u kojem žive moji roditelji biti jako problematično sa mahramom. Kada sam se napokon usudila tamo otici, ljudi su se prema meni ponasali tako normalno da sam naposljetku opipala svoju glavu da provjerim da nisam kojim slučajem mahramu zaboravila kod kuće.

U drugu ruku sam mislila da se u Berlinu zbog otvorenosti jednog velikog grada neće susresti sa puno poteskoca –procjena koja se nije potvrdila. Ali i Berlin ima drugu stranu: docentica na univerzitetu koja mi nudi posao tutora, starija dama u „Weddingu“ koju pitam za put i koja mi ljubazno kaže da mi mahrama lijepo stoji, kolegice koje u razgovoru pokazuju istinsko interesovanje da upoznaju ono što im je nepoznato i strano. I svi oni ljudi koji u meni vide čovjeka, a ne samo predstavnika jedne u najboljem slučaju strane, a u najgorem slučaju neprijateljske religije. Ostaje nada da će društvo kao cjelina steci dovoljno otvorenosti i sigurnosti da će moći sa ženama pod mahramom postupati kao sa kolegicama, komsinicama, uenicama i učiteljicama.

A za „pokrivenene“ vazi: onoj koja u ovom društvu želi da opstane pod mahramom, je potrebna pored mahame „debela koza“ i dobra porcija humora. Aplikacijama za posao

kao mjeru predostroznosti uvijek dodajte sliku, a inace je preporucljivo pripremiti nekoliko tablica koje se mogu primijeniti po potrebi u odredenim situacijama: za tursku pijacu: „Türkçe konusmuyorum“ (= Ne govorim turski.); za ljetne dane: „Ni meni nije toplije nego vama!“, a za radoznale poglede u javnim prevoznim sredstvima: „Molim vas, nemojte me hraniti!“.*

Najvaznije je ne traziti razlog svim losim iskustvima u mahrami –da mahrama na glavi ne postane mahrama u glavi. Sto se mene tice, upravo primjecujem da moram paziti da ne razvijem predrasude prema 50-godisnjim gospodjama u elegantnoj garderobi i sa modernom frizuram...

*** Takav natpis nalazimo obicno u zooloskim vrtovima pored kaveza kada dolazimo da gledamo zivotinje...**

Prevela: Amra